

פרוטוקול מס' 191

ישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום ב', י"ז באדר א', תשל"ג - 19.2.73
שעה 11.00 לפה"צ

נ כ ח ו:

חברי הוועדה: א. דיסלט - היו"ר
נ. אליעד
ח. גרוסמן
ז. הרמן
א. ורדיגר
ט. ידער
ש. לוין
ס.צ. נריה
ס. פרוש
א. רזיאל-נאור
ב. שחור

מוזמנים: א. שמואלי - ס/סנכ"ל, מנהל האגף לפיתוח
מערכת החינוך, משרד החינוך
ס. אביגד - ממונה על החינוך הטכנולוגי
במערכת החינוך, משרד החינוך
גב"ר. סטנר - יועצת משפטית

מזכירת הוועדה: ד. פלר
רשמה: ל. צ'סנר

סדר-היום: ביצוע הארכת חוק לימוד חובה לגילאי 15
(כיתות י"ט) בשנים תשל"ד-תשל"ז (המסך הדיון)

2/.

1165

26.1.73 מקבל ביום

הי"ד א. רימלט:

פותח את הישיבה.

לפי בקשת משרד החינוך היינו נאלצים כרגע האחרון לשנות את סדר-היום. היום צריך היה להתקיים הדיון על הצעת ח"כ פרוש, אבל משרד החינוך ביקש לדחות אותו למועד אחר, כי הם רוצים לגבש דעה בענין זה. (ס. פרוש: לא קבעו מועד?) הבינותי שנשלכת השר מבררים את המקרה ומבקשים לקבוע מדיניות.

בישיבה הקודמת אישרה הוועדה בשינויים קלים את הצעת משרד החינוך לגבי ביצוע הארכת חוק לימוד חובה לגילאי 15, אבל נשאלו הרבה שאלות, ונשמע היום תשובות מפי נציגי משרד החינוך.

קיבלתי מכתב מהאיגוד הארצי של עתונאי ישראל. הם מבקשים שהוועדה תשמע את נציגיהם בקשר עם בעיות הטלוויזיה. הם מסתמכים בבקשתם על-כך שהאיגוד של עתונאי ישראל טיפל רבות בעניני הטלוויזיה. המכתב חתום בידי משה רון, מזכיר איגוד עתונאי ישראל. הוועדה תצטרך להחליט אם היא רוצה להענות לבקשה זו.

נעבור עתה לסדר-היום.

א. שמואלי:

אדוני הי"ד, חברי הוועדה.

ברצוני לפתוח בהערה בדבר החלת חוק לימוד חובה על חלקים מסויימים של העיר תל-אביב. פנינו לפי בקשת ועדת החינוך ביום ד' החולף, למנהל אגף החינוך של עיריית תל-אביב, מר אביב, בבקשה לשקול החלת חוק לימוד חובה על שני מקומות שהוזכרו בדיוני הוועדה: שכונת התקווה וכפר-שלם. אתמול קיבלנו תשובה מעיריית תל-אביב שהם מקבלים את בקשת הוועדה. היום קראתי בעתונות ידיעה, שעיריית תל-אביב תובעת ממשרד החינוך להחיל את חוק חינוך חובה באזורי מצוקה. ידיעה זו קצת מוזרה בעיני, כי אנחנו פנינו בענין זה אליהם לפי בקשת ועדת החינוך והתרבות. אני מניח שיותר לי לקבוע בוודאות שמשרד החינוך והתרבות מקבל את המלצת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ומשרד החינוך ייערך להחלת חוק חינוך חובה על אזורי מצוקה באזור דן, ולאן דוקא בתל-אביב. עלי להוסיף, כי איש מחלקת החינוך ברמת-גן ביקש לצרף את סלמה ג'. לא רצינו שתהיה תביעה מחר מעל דפי העתונות שרמת-גן תובעת את החלת חוק חינוך חובה. מסיבה זו אנחנו מזדרזים לקבוע שמשרד החינוך יחיל את החוק על אזורי מצוקה באזור דן. פרטים אוכל למסור אחר שנפגש עם כל הנוגעים בדבר.

ס. יריני:

אני שמח שישנה הענות חיובית מצד משרד החינוך. היות ועיריית תל-אביב לא רק אימצה את בקשת ועדת החינוך והתרבות, אלא מוכנה לפעול מעל ומעבר לזה, כדאי לקחת בחשבון גם את שכונת שפירא ואת צוה-שרת ויפו.

הי"ד א. רימלט:

אזורי מצוקה כוללים את המקומות שהזכרתי.

נ. אליעד:

קודם-כל אנחנו חייבים להודות למר שמואלי על הסאמץ. לא לעתים קרובות יש לנו הרגשה כזאת טובה, שאנחנו משפיעים השפעה ישירה על דברים, ויש לברך על סגסגה זו.

אחרי הודעת עיריית תל-אביב צריך לחפש דרך להודעה בניסוח מתאים, כי בהתאם לבקשת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת משרד החינוך נערך להחלת חוק חינוך חובה על אזורי מצוקה. גם באזור חיפה יש בוודאי מקומות מצוקה כאלה, או בסביבות טבריה.

הי"ד א. רימלט:

יכולה גם להתעורר שאלה של שכונת שעריים ליד רחובות. אין לי ספק שמשרד החינוך היה רוצה להענות לכל התביעות והודעות, אבל זו גם בעיה תקציבית לא פשוטה.

א. שמואלי:

בתום לב ברצוני לומר דבר, שאולי לא אומרם בהכרזות חגיגיות: בה במידה שאנחנו נרחיב בשנה זו את אזורי המצוקה בהם נחיל את החוק, באותה מידה נעורר בעיות שלא נוכל להתגבר עליהן. לא הייתי רוצה שתקבל החלטה שהחוק יחול על כל תל-אביב, ובשנה הבאה נצטרך להודות בכשלון. אנחנו יכולים להחיל את חוק חינוך חובה על 2-3 שכונות נוספות - כך הבינותי את דברי שה"כ י"ד - במידה ויש אפשרות לבצע זאת. מסיבות טובנות מאליהן יוצר מצב

א. שמואלי:

שכל ראש עיר יכריז בציבור שהוא חובע מאתנו להחיל את הארכת חוק חינוך חובה. אנחנו באנו להתייעץ עם הוועדה, והראיה שנתקבלה דעת הוועדה לא רק לשנות, אלא להוסיף. אני מבקש להתיר לנו לנהל משא-ומתן עם עיריית תל-אביב, תוך בדיקה האם ניתן לבצע את הצעת חה"כ ירד. מאחר שהוסיפו את טבריה, התקשרו אתי עוד שני ישובים שהם נזקקים מאוד: נשר וקריית-אטא. בהם יש ריכוזים גדולים מאוד של עולים חדשים. אמרתם להם, כי מאחר שהרשימה כבר אושרה בוועדת החינוך, לא אוכל להוסיף שום מקום בלי אישורה. עתה, לאחר הכרזת עיריית תל-אביב שואל, האם הוועדה מאשרת, כי אז ניתן לבצע את החוק כלשונו.

היו"ר א. ריימלס:

החברים הציעו את הצעותיהם מתוך כוונות קונקרטיות וטובות, כל מה שמשרד החינוך יכול להקציב לאזורי מצוקה כאלה, תבוא עליו ברכה.

א. שמואלי:

אנסה עתה להשיב כמיטב יכולתי על השאלות שנשאלו בישיבה הקודמת.

חה"כ רוזיאל-נאור שאלה על סובסידיות לתלמידים נזקקים, והיא טענה שאין די בכך שהילד הולך לבית-הספר, הוא נמצא מפסיד שכר עבודה שיכול להיות לעזר למשפחה - נוסף לשכר הלימוד שמסולם בעד כל תלמיד במסגרת החוק, משרד הסעד מעניק מילגת לימודים לא גדולה, שעשויה אולי להענות, ולו במקצת, לבקשת חה"כ נאור. אנחנו כרובע במשא-ומתן עם קרן החינוך לישראל לקבל מילגות מעבר ומעל למקובל.

ב. אליעד:

אולי צריך להעביר זאת ממשרד הסעד למשרד החינוך.

א. שמואלי:

הייתי שמח מאוד אילו הוועדה הייתה מצליחה לסדר זאת.

היו"ר א. ריימלס:

זה לא בימי משרד החינוך, זה בידי הממשלה. איני מציח שהשנה תהיינה מהפכות בטכנולוגיות דפדטמנטליות. הצענו הצעות יותר צנועות והן אינן מתבצעות. זה ענין של מדיניות הממשלה.

א. שמואלי:

יש לנו בעיות קשות מאוד בשטח זה. לעתים ילדים טוענים שאינם רוצים להיות לקוחות של משרד הסעד.

(היו"ר א. ריימלס: לא רק הילדים, גם לא ההורים.)

לגאלי המערב אחרי ביצוע חוק חינוך חובה - לפי בקשת חה"כ רוזיאל-נאור השלתי על החברים העוסקים בביצוע החוק למכם את שנת הלימודים החולפת, שנת הלימודים הנוכחית ויש לנו כבר מספרים ראשוניים. לדעתי ניסיב לעשות אם נחכה עד סוף שנת הלימודים הנוכחית על-מנת לתת תשובה מלאה לוועדה זו, מה המימצאים בדבר ביקור סדיה בבית-הספר, עם החלת חוק חינוך חובה על תלמידי כהה"ט. מספר התלמידים שלא הגיעו לבית-הספר בשנה שעברה במסגרת החוק הגיע ל-8000, באותם המקומות שהחוק חל עליהם. הערכת היא ש-5% מכלל הילדים שהחוק חל עליהם לא הגיעו אשתד לבית-הספר. תלמידים אלה קיבלו פטור רשמי ממשרד החינוך והתרבות, כי הם חייבים לבוא ולנמק למה הם מבקשים לשחרר אותם. הנימוקים היו: ילדים שאינם כשירים ללימודים; המלצה מטעם משרד הסעד או הלשכה הסוציאלית; הפלצה של פסיכיאטור או עובד מיוחד במשרד החינוך.

ס.צ. נריה:

5% מתוך אלה לא היו כשירים ללימודים?

היו"ר א. ריימלס:

8000 אלה שלא הגיעו לבית-הספר כולם קיבלו פטור, או שאלה נשירות נוסף לאלה שקיבלו פטור?

א. שמואלי:

השאלה קיימת, אין לי תשובה לזה. אני יכול להניח בפידה סבירה שיש צורך בשירות.

ח. גרוסמן:

מה קרה ל-8000 אלה שקיבלו פטור?

א. שמואלי:

יצאו לעבודה או נשארו בבית, כי לא יכלו לצאת לסוסד מסויימים.

היו"ר א. רימלט:

אפשר יהיה לדעת בהזדמנות מה הלכו לבית-ספר מיוחד וכמה לבתי-ספר לנוער?

א. שמואלי:

החוק מכיר בנערים שהולכים לסוסדות מסויימים כמסלאים אחר החוק.

היו"ר א. רימלט:

האם יש נתונים על ילדים שאינם לוסדים בכתות ט' והם לא קיבלו פטור?

מ.צ. נריה:

בקשר לזה היה לנו דיון על בעיית כתות הקלט.

היו"ר א. רימלט:

כתות הקלט הן במסגרת חוק חינוך חובה, הבעיה היא הילדים שהם ללא כל מסגרת.

א. שמואלי:

חה"כ יייד שאל על התלמידים הלומדים בפניסיות - פניסיות באזורים שהוחל עליהם החוק ילמדו בהן חסנם, על פי חוק חינוך חסנם, השאלה קשורה לשכונות אזוריות כמו התקנה וכו'.

חה"כ הרמן:

לשאלת האם מתכננים את ביצוע החוק רק על פי הבנייה ולא על פי הצרכים של האזור, ומדוע לא בונים על-סנת לפתור בעיה זו? האמת היא שאחד הקריטריונים שלנו היה אזורי מצוקה, והתחלנו בעיירות פיתוח. באזורי פיתוח נתקלנו פחות בבעיות של בנייה וזה עזר לנו שם להחיל את החוק. ברבע שנצטרך להחיל את החוק באזורי מצוקה בסביבות תל-אביב, תהיה בעיה של מצוקת בנייה. ייתכן שנצטרך להקים בנסים טרוםיים על-סנת לקלוט ילדים אלה. בסביבות תל-אביב יש להניח שיתווספו 5000 תלמידים. בפעם הקודמת דיברנו על 4000 תלמידים.

אני מתאר לי שבאזורי מצוקה אלה, שבהם שיעורי הלמידה גם גבוהים, עשויים להצטרף 1000 וזה מספר גדול של כתות, כי יכולות להיות כתות גם של 20 תלמידים ולא 40.

חה"כ הרמן שאלה גם על קיומם של מוסדות או מסגרות מיוחדות במקומות שבהם נחיל את החוק, על-סנת לקלוט את התלמידים. מר אביגד ישיב על שאלה זו.

היו"ר א. רימלט:

אחרי חסימת הביניים מופנים הילדים למסגרות, השאלה הייתה האם יש מסלולי חינוך מתאימים. לא כל ילד רוצה ללכת לבית-ספר עיוני, צריך להיות מקבץ של בתי-ספר טכניים ואחרים. לא בכל מקום יש בית-ספר מקצועי. במגדל-העמק יש בית-ספר מקיף, אבל הילדים מנשר, האם הם ילכו לחיפה? הייתה הבטחה שיוקמו בתי-ספר טכניים מקצועיים.

א. שמואלי:

כפי שאמרת, מר אביגד מסונה על הנושא הזה והוא ישיב על השאלות בנושא זה וגם על השאלה בדבר העברת ילדים ממגמה עיונית מקצועית, של חה"כ אליעד.

מ.צ. נריה:

בבית-הספר המקיפים העברות האלה מסתדרות ללא קושי. כך הסבירו לי בבית-הספר במגדל העמק.

א. שמואלי:

אם ילד אינו מתאים לבית-ספר עיוני מעבידים אותו למקצועי; אבל אם אינו מתאים גם למקצועי מה יהיה עליו? אנחנו משתדלים להגביר את המוביליות בבית-הספר המקיף.

לגבי ירושלים המזרחית - החוק יחול על כל ירושלים המאוחדת.

האם ההורים הוכנו לביצוע הארכת חוק חינוך חובה - עלי להודות שלא נתתי דעתי על-כך, ואני מודה לחה"כ הרמן שהעלתה בעיה זו. אחרי ההכנות המעשיות נתחיל במסע הסברה בקרב ההורים לגבי היחרון של חוק חינוך חובה בכתות ט' ו-י'. אני מקבל על עצמי לפתוח במידרה של

א. שמואלי:

שיחות עם מנהלי מחלקות החינוך בישובים השונים על-מנת להכין אותם לפגישות עם הורים, שבהנו מעמל המפגשים של הילדים ויפסידו את ההכנסה הזאת, משום שהם ילכו לבית-הספר.

ט.צ. נריה:

הבעיה היתה חמורה לפני 10 - 15 שנה, אבל בזמן האחרון ההורים עושים מאמצים כדי שילדיהם ילמדו.

א. שמואלי:

יש תודעה של לימודים בקרב שכבות אלה. האמת היא, כי אותה קבוצה קשה מאד של מצוקה, שלא הגיעה לבית-הספר, מגיעה היום לבית-הספר בכוח החוק; כאן עלולות להתעורר בעיות חמורות מאד. אני מקווה שמשרד החינוך ייערך לפתרונן לקראת השנה הבאה. מפני זה הכרחי שתהיינה פגישות עם ההורים, כי הם לא תמיד מבינים מה הילד יעשה. בתקופה מסויימת עסקתי אישית במתן פטור משום שחשתי מאד מדבר זה. פגשתי הורים שטענו: הילד שלנו יושב 3 שנים בכתב ז' או ח' או ט' ואינו לומד, ואין טעם שימשיך. יש לתת את הדעת גם על טיעונים כאלה.

ט.צ. נריה:

כאן המקום להסברת החשיבות של בית-הספר המקצועי.

הי"ר א. רימלט:

מוקדי הבעיות זזו, אינן קיימות במקומות שהיו קיימות פעם, והתעוררו במקומות חדשים.

צריך להבחין בין ילד חלש בלימודים ובין בית-ספר חלש. במקרה של בית-ספר חלש אין טעם שימשיך להתקיים. (ב. אליעד: כאן יש צורך בעזרת ח"כ לויין בארגון המורים). זו אחת הבעיות שלנו במדינה, שמגינים על דברים חדשים, אבל לא על האובייקט העיקרי.

א. שמואלי:

מה ההכנות המעשיות לביצוע החוק - א. הכיבונו אוסף של הנחיות למנהלי מחלקות החינוך במקומות השונים; ב) זימנו את מנהלי מחלקות החינוך בישובים שבהם יוחל החוק, אל-מנת להתכונן לשיבוץ של התלמידים האלה; ג) קבענו הצהרת לסייון התלמידים על-ידי מנהלי מחלקות החינוך על-מנת להפנות תלמידים שאינם יכולים ללמוד באותו מקום למקומות אחרים, אם כי אנחנו מעדיפים להשאיר את הילדים במקומותיהם.

בסקר ראשון שערכנו בעקבות מעקב אחרי ביצוע החוק אשתקד למדנו שני דברים: א) במקומות שהיו חטיבות ביניים קטנה הנשירה בין כתות ט' ל-י', ובין ח' ל-ט'; ב)מידה והתלמידים נשארו במקום קטנה הנשירה.

עם אישור הוועדה הזאת נזמן את מנהלי ומפקחי החינוך כדי לקבוע ביקורים של קציני ביקור הפועלים בכל אחד מהמחוזות, כדי להתחיל בהכנות המעשיות; להדריך את ההורים ברישום הילדים; אם הילדים לא נרשמו בתאריכים שנקבעו לזהות את אלה שלא נרשמו ולבקר אצלם. (ט.צ. נריה: הכוונה לקציני ביקור מטעם משרד החינוך?) קציני ביקור מטעם העיריות, שאנחנו מתכווננים להפעיל אותם שוב לקראת ביצוע ההדגמה לשנת הלימודים הבאה.

ט. ירד:

צב טוב במקומות שיש קציני ביקור, מסוגות הוריות הטקומות. מה ביחס לירושלים שבה אין קציני ביקור

כאלה?

א. שמואלי:

לפני שבועיים חתמנו על הסכם בין עיריית ירושלים לבין משרד החינוך, שמתיר לעיריית ירושלים לקציני ביקור מדינתם, בהשתתפות משרד החינוך. זה נעשה לאור הדיונים שהיו בוועדה זו. מנהל מחלקת החינוך של העירייה אמר לי, שהוא מקווה כי קציני הביקור יהיו אצלו תוך חודש ימים. אני מקווה שזה יושלם.

הי"ר א. רימלט:

מי הם קציני הביקור, מסודנטיים? בירושלים זה יכול להיות, אבל מי לוקחים במקומות אחרים?

אני מוכן בהזדמנות להמציא לבקשת היו"ר חתך של קציני הביקור החינוכיים בכל הארץ, מי הם ומה

א. שמואלי:

תפקידם.

אשתדל לענות על השאלות השונות שנשאלו בישיבה הקודמת, לאחר שהסברתי את סידורי הקליטה שנערכנו לקראתם להפעלת חוק לימוד חובה חפנים לגילאי 16 - 15, מבחינה חינוכית ומבחינה פדגוגית ולימודית.

ס. אביגד:

שאלה אחת שנשאלה על-ידי מספר חה"כ: כיצד אנחנו מתכוונים לקלוט בני נוער שעד כה לא למדו בגיל זה, והם לא במסגרת לימודים אחרים? וזה מתכם בכמה אלפי תלמידים - כפי שמת שמואלי הסביר בישיבה הקודמת, ישנם כ-4000 בני נוער שאנחנו צריכים לקלוט אותם לקראת השל"ד, מתוך 30% תלמידים שלא המשיכו את לימודיהם בגיל 15 - 16, וחוק הפעלת החוק במספר שנים. שיעור הלמידה עד כה הוא 70% מהשנתון, וזה בערך 35,000 תלמידים. עם הפעלת החוק אנחנו רוצים להביא ללימודים עוד 15,000 תלמידים, כדי שזה יהיה 100%. אנחנו מקווים להביא 4000 תלמידים, וזה בערך 35% מהסך-הכל של אלה שעד כה לא למדו.

כיצד אנחנו מתכוונים לקלוט את הנוער הזה שהוא בדרך-כלל ברובו נוער שאינו רוצה ללמוד, ואולי גם אינו מסוגל ללמוד, מבחינה זו שעד סוף כיתה ט' הוא לא הגיע להישגים לימודיים ולכן אינו רוצה להמשיך. אני מעיז לומר ש-90%-95% מהנערים האלה ייקלטו בשנה הבאה במסגרת של החינוך המקצועי. במסגרת המחלקה של החינוך המקצועי במשרד החינוך יש לנו נסיון רב בשנים האחרונות של קליטת נוער כזה, שהיום לומד במסגרת החינוך המקצועי; במסגרות של מרכזי נוער; בכיתות הכוונה בבתי-ספר מקצועיים ובתי-ספר מקצועיים מעשיים, שהוקמו מטעם מועצת-הפועלות, או מטעם ארגון הנשים הליברליות או ויצ"ו או הרשויות המקומיות. תלמידים מסוג זה בקלטים גם בבית-הספר הסכני של חיל האוויר, ובבית-הספר של חיל החימוש.

עם הפעלת חוק חינוך חובה לגילאי 15 - 14 עמדנו בפני אותה בעיה, ואני יכול לציין שהרוב הגדול של הנוער הזה הוכיח שיש לו קשיים בלימודי תיכונת - כפי שאנחנו מגדירים זאת - קריאה, כתיבה, חשבון, חוסר הרגלי למידה או הישגים לימודיים נמוכים; וכן השתתפות בלתי-קבועה בלימודים, חוסר רצון ועניין בלימודים, וברוב המקרים גילוי יחס דוחה ומרדני לגבי מסגרת לימודית כל שהיא. גילוי נוסף, יחס שלילי לחברה ויסוד של נטייה להתחבר עם אלה, אשר כמוהם אינם משתלבים במסגרות חינוכיות תקינות. אנחנו הפעלנו את הנוער הזה במסגרת חינוך מקצועי לפני החלת חוק לימוד חובה לגילאי 15 - 14, ולאחר החלת חוק חינוך חובה ערכנו לפני שנתיים, באמצעות מכון סאלד, מחקר ראשון ומצאנו דברים משביעי רצון בקליטת הנוער הזה. מי שמעוניין יוכל לקבל את המחקר הזה, אשר מוכיח כי 75% מנערים אלה הביעו שביעות-רצון אחרת השנה הראשונה ונסו להמשיך עוד שנת לימודים לפחות, למרות שזה כבר לא היה במסגרת חוק חינוך חובה.

המשכנו במעקב הלאה ומצאנו שאלה שהמשיכו שנה שניה 50% מהם המשיכו גם בשנה שלישית, במסגרות אלה שמניתי אותן.

דרך-אגב, המחקר הזה הראה לנו ש-46% מהנוער הזה בא ממספחות שלהן מ-7 ילדים ומעלה, והממוצע היה 6 ילדים למספחה. מספחות שהיו להן בין 3 ל-6 ילדים היוו 39%; בין 6 ל-9 ילדים - 22%, ומ-9 ילדים ומעלה 24%.

בעקבות הנסיון שרכשנו אנחנו מקווים שנוכל לקלוט גם את הנוער הזה בגילאי 16 - 15. ראשית, הגשמת תכניות הלימודים במסגרות השונות בבית-הספר. אנחנו הכינו חוברת מטעם המסגרות הפדגוגיות על צורת ההגמשה, לקראת הפעלת חוק לימוד חובה לגילאי 16 - 15. בחוברת זו קבענו מסגרות לימוד גמישות ביותר שמאפשרות לבית-הספר לתת לכל תלמיד מנת השכלה בלימודים בהתאם ליכולתו ויכולת קליטתו. נוסף לזה מצאנו שתלמידים מסוג זה, אם הם נמצאים במוסד לימודים מקיף וכוללני - אני מדבר על נוער ברמה מאד נמוכה - הם אינם מרגישים כל-כך טוב, כי הפער בינם לבין התלמידים שהם נפגשים אתם באותו מוסד הוא גדול, והם אינם מסוגלים

ס. אביגד:

להתגבר על הפער הזה. לנוער הזה קוראים בדרך-כלל בלתי-מסוגל, ואנחנו החלטנו לקרוא לו נוער מסתגל, על משקל "ארצות ספוטחיות" ו"ארצות סתפתחות". מצאנו שדוקא מסגרות שהן ברמה אחידה ופחות או יותר הומוגניות, מאפשרות לנו לתת לתלמידים בטחון עצמי, וראינו לאור הנסיון, שהגענו למצב שתלמידים רבים שלמדו שנה או שנתיים במסגרת זו, בכתות ט' ו-י, עברו בשנה השלישית למסגרת רגילה של בית-ספר מקצועי במקום של מסלול מעשי.

הכוונה שלנו לא ליצור מוסדות כאלה כדי שהתלמיד יגמור שם, אלא לנסות לתת לו שיקום מסויים ואחר-כך להעביר אותו למסגרת רגילה, כך שהוא יצא לחיים בהרגשה קצת יותר טובה.

קודם היום לנו 15 מוסדות כמו מרכזי נוער וכדומה, עכשיו יש 19; השנה ייפתחו עוד 5 ונגיע ל-24. זה כולל מוסדות הכוונה שמשרד החינוך הקים אותם בשיתוף עם רשתות כמו "אורט", "עמל", רשויות מקומיות; בתי-ספר מעשיים של מועצת הפועלות; 3 - 2 בתי-ספר של ארגון הצעירים הליברליים ומוסדות אחרים. עד לפני מספר שנים משך הלימודים היה שנה אחת. כבר לפני שנה הפעלנו מרכזי נוער לבתי-ספר דו-שנתיים, וכל תלמיד שיכנס למרכז נוער או למוסד מסוג כזה באופן אוטומטי ילמד שנה נוספת, ועל-ידי-כך ימלא את חובתו על פי חוק לימוד חובה הינם במוסד קיים.

כדי לפתח נושא זה אנחנו גם הנהגנו שיטות לימוד חדשות. עשינו ניסויים משביעי-רצון וקייבלנו כבר תוצאות מעשיות מהשיטה של לימודים אינטגרליים, זאת אומרת, לקשור בין לימודים בסדנא לבין לימודים עיוניים. רוב הנוער שאני מדבר עליהם מעוניין מאוד ברכישת מקצוע, ואינם ששים כל-כך ללימודים עיוניים. קבענו הוראות שמחייבות את התלמיד בסדנא הכנת חומר לימודי שמחייב אותו לקרוא, להבין חומר ולבצע עבודות. מחייבים אותו גם ללמוד קריאה והבנת הקריאה, ועל-ידי זה ליצור גם לימודים אינטגרליים. בשטח זה נערך מחקר, שפורסם זה לא כבר, ביצד להגשים דבר זה.

בדרך שכל הנוער הזה שאנחנו מדברים עליו ואנחנו מתכוונים להחיל עליהם את חוק לימוד חובה, לומדים יום לימודים ארוך. כולם לומדים 45 שעות בשבוע, כלומר: 5 ימים 8 שעות וביום ששי 5 שעות. בהרבה מוסדות מסוג זה אנחנו גם נותנים נוסף לכך חוגים להכנת שיעורים וכדומה. זה ענין כללי שנוגע לא רק לחינוך המקצועי.

יש להדגיש שבשנים האחרונות גדלה מידת החשיבות של קבוצת הנוער הזאת, בגלל חוק לימוד חובה, וגם כיוון שמשרד החינוך החליט להרחיב את שיעור הלמידה של הנוער בכלל. אחרי דיונים ארוכים במסגרות פדגוגיות החליטו לאחרונה להקים ועדה פדגוגית מיוחדת לתלמידים הססתגלים, וליצור באמצעות מפקחי המחוזות פיקוח נפרד כולל למוסדות מסוג זה. נניח בית-ספר מקצועי שם יש מסלול מעשי או הכוונה, נדאג שהוא יקבל טיפול מיוחד גם מבחינת הפיקוח וגם מבחינת התכנון והפיתוח.

לגבי תכניות לימודים חדשות - עד כה המצב היה, שמפקח כולל במחוז ירושלים, באמר, לפני הצהרים ביקר בתור מפקח כולל בגמנסיה העברית ברחביה, ואחר-כך הלך לכתות הכולן בקסטון. בדרך שהשינוי הזה הוא מקשה, ומטביד על אדם אחד לשנות את הפיקוח מסעה אחת לשעה שניה. הוא אינו מסוגל לחיות את כל הנושא הזה. לכן, החל משנת הלימודים תשל"ד נפעיל פיקוח כולל נפרד למסגרות האלה, כדי לקדם אותו לתכנון אותן יותר טוב.

בשאלה שאלה על הסיבות והבעיות הגורמות לנשירה מבית-הספר - מר שמואלי כבר עמד על השאלה הזאת; אמסור לכם כמה מספרים כוללים בתור דוגמה: בשנת הלימודים תשל"ג למדו בכתות ט' חובה במסגרות השונות של חינוך מקצועי כ-22,000 תלמידים, ובשנת תשל"ג ממשיכים בכתות ט' 9500 תלמידים. היתה נשירה של 15%, וזו נשירה קטנה מאוד, אם נקח בחשבון שאלפי ילדים הוכרחו ללמוד עוד שנה אחת. רוב התלמידים שהם חייבים על פי חוק לימוד חובה נקלטו בחינוך המקצועי. (הי"ד א. רימלט: זה היה 90% גם לפני החלת החוק). נכון, ואני רוצה להצביע על-כך שאנחנו נצרכים גם לאפשר לכל התלמידים שמסיימים את כתה ט' השנה להמשיך בכתה י' באותן המסגרות שהזכרתי אותן.

מ. אביגד:

ברור שעלינו עוד לתקן את תכניות הלימודים במסגרות האלה, כי יש עוד סגרות מסוימות שבהן התלמידים אינם מסשיכים בכתה י', מפני שאין להם המסגרות מתאימות. אנחנו מקווים שעל-ידי תיקון התכניות נוכל לקראת שנת הלימודים הבאה לסבוע גם את הנשירה של התלמידים האלה.

הערה, שברצוני לומר אותה על דעת עצמי, לפי דעתי כמעט שאין צורך בפטור. אחרי שיצרנו מסגרות מתאימות לכל הרמות, חוץ ממסגרות בודדות שפשוט אי-אפשר להחזיק את התלמיד בכוח על ספסל הלימודים, אפשר לסבוע את הנשירה במסגרות שישנן. השאלה הנשאלת היא: האם בכל מקום ישוּב בארץ קיימות מסגרות מתאימות היכולות לקלוט את התלמידים.

מ.צ. נריה: הזכרת תלמידים שאין להם זיקה ללימודים והם נפלטו מהחברה, מה יהיה אתם?

מ. אביגד: יש לנו מסגרות שאנחנו קוראים להן כתות הכוונן וזה כולל מרכזי נוער וכל-סני כתות בתי-ספר מקצועיים. שם אנחנו מכוונימים את התלמידים להמשך העבודה המעשית בעזרת מדגא. במחקר שהזכרתי קודם יש גם פרק, כיצד אפשר לכוון גם בשטח זה.

ח. גרוסמן: מרכזי הנוער פועלים רק אחר הצהריים?

מ. אביגד: לא, יש מרכזי נוער משותפים לסוכנות, עליית-הנוער ומשרד החינוך, ושם התלמידים לומדים יום שלם, כמו בבית-ספר מקצועי ברמה נמוכה שקיים היום בערי הפיתוח, שם לומדים תלמידים אחרים כהה ס'. יש לנו לאחרונה כתות ח' מכינות בתוך מרכזי הנוער, שם לומדים 45 שעות בשבוע, מהן 27 שעות הם לימודים מקצועיים, עיוניים ומעשיים, ו-18 שעות לימודים כלליים.

כפי שאמרת קודם יש לנו 19 מרכזים כאלה. השנה נפתח מרכז כזה ברחובות, שני מרכזים בנתניה; בשנה הבאה יפתח מרכז כזה בבית-שאן. יש תכנית להרחיב את מרכז הנוער בבאר-שבע. כך שבכל מקום בו יש צורך לקלוט נערים אלה, יהיה מרכז כזה.

המרכזים הם משותפים עם עליית-הנוער, אשר נותנת את ההשקעה היסודית למבנה ולציוד ודואגת לצד המינהלי והחברתי, אבל מערכת הלימודים מנוצעת על-ידי משרד החינוך.

א. שמואלי: זה למעשה בית-ספר שיש לו אופי אחר, אופי של טיפול אינדיבידואלי. הם הצליחו מאד, אבל טרם-מה קוראים להם מרכזי נוער.

מ. אביגד: הזכרתי קודם מסגרות כאלה שמוקמות על-ידי מועצת-הפועלות - שם התלמידות באות ליום לימודים ארוך, ואלה גם כן בתי-ספר מקצועיים ברמה מעשית.

אנחנו בדקנו את כושר הקליטה בכל הארץ, ואני יכול לומר שברוב המקומות, שמופיעים ברשימה שמואלי הגיש בישיבה הקודמת, יש מקום בטוח פחות או יותר לתלמידים מסוג זה. גם בערים ישנן מסגרות של מרכזי הכוון והאום, אלה הם מרכזים משותפים של משרד החינוך והרשויות המקומיות, שמכווניים את הנוער שאינו מוצא מקום, למסגרת הנכונה, ברמה המתאימה לכושר קליטתו.

לשאלה האם הנוער הזה שימשיך את לימודיו בגילאי 16 - 15 ימצא תעסוקה מתאימה אחרי שיגמור את לימודיו לפי חוק לימוד חובה הינם - כאן ברצוני לציין שני דברים: רוב התלמידים שעד עכשיו המשיכו בכתות י', בלי חוק לימוד חובה, מסשיכים לשמחנתו גם בי"א, וחלק גדול גם בי"ב, גם ברמות הנמוכות. משרד החינוך הכריז לפני 3 שנים בעצם על ביטול פורמלי של בית-הספר הדו-שנתי והפיכתו לתלת-שנתי. אנחנו רוצים שכל ילד ונערה המתקבלים למסגרת חינוכית יוכלו לסיים את הלימודים ולסיים י"ב לתות, בלי קשר להישגים. כל התלמידים שלמדו בבית-ספר דו-שנתי חלת-שנתי מסשיכים עד י"ב, והתלמידים המעשיים ברמה נמוכה יכולים לסיים אחרי

ס. אביגד:

אם כן, אולי כן, כי למסגרת זו יצרנו תכניות לימודים מרוכזות. כאן יכול כל תלמיד לגמור כל שנה, אבל לא כן לגבי הרמות היורד גבוהות, כאן אנחנו בונים מסלול מקצועי תיכוני ומסלול מקצועי הגיל ברמה גבוהה. עלי לציין, שבעקבות סקר שערכנו בנושא זה התברר כי בשנה שעברה עברו 81% מהתלמידים מכתה י' לכתה י"א מאלה שלמדו בבית-ספר מקצועי. גם בשנה הקודמת עברו 72% מהתלמידים מכתה י"א לי"ב. בתוך זה יש כשליש מהתלמידים שהם ברמה מעשית וממשיכים אחרים.

ב. אליעד: מה אחוז המסיימים? מה גורלם אחרי שהם מפסיקים את הלימודים? מה האחוז מאלה שממשיכים שעברו סייג ל-א?

ס. אביגד: אין לי כאן מספרים אבסולוטיים, אבל יש לנו אפשרות לאתר זאת. אנחנו מקיימים זו השנה השנייה בחינות גמר בהיקף יותר גדול לתלמידים ברמה המעשית גם ב-א וגם ב-ב, לאחר שסיימו י"ב כתות ועזבו את בית-הספר. כל תלמיד שמסיים את לימודיו אחרי כתה י"ב, ואינו רוצה להמשיך בלימודיו, ואנחנו רוצים שהוא ימשיך ברמה המקצועית הזאת, יש לנו הסכם עם משרד העבודה על פיו התלמיד הזה נקלט בשנה השלישית על פי חוק החניכות. זאת אומרת, שבשנה הראשונה והשנייה הוא לומד בבית-ספר מקצועי מוכר על-ידי משרד העבודה, ובשנה השלישית על פי חוק החניכות. כך שאם התלמיד נוסר מבית-הספר הוא אינו נוסר מהמקצוע. יש לנו מעקב אחרי התלמידים שלומדים על פי חוק החניכות, ואם מישהו מהם נוסר משרד העבודה מנסה לתפוס אותם ולהעביר אותם להמשך הלימודים.

לגבי השגת מקום עבודה אין כל בעיה. גם בעבר, כאשר עוד לא היה ביקוש מעל להיצע, כל בוגר בית-ספר מקצועי שרצה לעבוד במקצוע תמיד מצא מקום עבודה.

ברצוננו לציין בהזדמנות זו, כי אנחנו רואים בחינוך המקצועי את תפקידנו העיקרי כדי לקדם את הנוער הזה, ברמה הנמוכה וברמה הבינונית; אבל אין אנחנו מוותרים על הרמה הגבוהה, ויש אחוז מסויים במסגרת החינוך המקצועי שגם מגיע לבחינות בגרות. לפני שנה 47% מאלה שניגשו לבחינות הבגרות הצליחו לעמוד בהן. אינני רואה את תעודת הבגרות כגורם כל-יכול, אבל זה חשוב, כי זה טריים את הרמה גם של התלמידים הבינוניים.

עוד ברצוננו להוסיף, שהתלמידים שלומדים בבתי-ספר תעשייתיים, שהם בבעלות משרד העבודה, הם נמצאים בפיקוח מתואם שבין משרד העבודה ומשרד החינוך. התלמידים לומדים בבתי-ספר תעשייתיים לפי תכניות הלימודים של משרד החינוך, והמסיימים אחרי 3-4 שנים נבחרים על-ידי מחלקה מיוחדת של משרד החינוך ומקבלים תעודות של משרד החינוך.

הי"ר א. רימלט: מה אחוז התלמידים הלומדים בבתי-הספר המקצועיים העל-יסודיים בכל המסגרות?

ס. אביגד: השנה 47% שהם 64,000 תלמידים.

הי"ר א. רימלט: זו התקדמות יפה מאד לעומת מה שהיה בעבר.

ס. אביגד: לפני 10 שנים זה היה רק 15,000 תלמידים.

ב. אליעד: לא קיבלתי תשובה לשאלתי: מה עושים לילד שמעבירים אותו מבית-ספר עיוני למקצועי, והוא לא נקלט גם שם?

ס. יודיד: האם יש מעקב אחרי בוגרי בתי-הספר המקצועיים, אם הם ממשיכים באותו מקצוע שלמדו או לאחר שסיימו את בית-הספר המקצועי ועוברים לעבודה אחרת? האם כתוצאה ממעקב זה יש שינוי במדיניות?

א. ורדיגר: מה עקומת האחוזים בין בנות לבנים בחינוך המקצועי?

מ.צ. נריה: איך מרכזי הנוער משרתים את החינוך הממלכתי דתי?

ח. גרוסמן: אם הבינותי נכון 70% של התלמידים בדרך-כלל ממשיכים בלימודים גם בלי הארכת חוק לימוד חובה. אני מבינה שכל שנה מתוך 15,000 התלמידים 4000 ממשיכו בלימודיהם. (מ.אביגד: בהדרגה 4000 כל שנה). אם כך עוד ישארו שוליים רחבים במשך די הרבה זמן, אם מתוך 15,000 יכניסו כל שנה רק 4000.

א. שמואלי: האמת היא שהשנתון הוא 50,000 וכולם ממשיכים עד כיתה ט' או ט"ו, וכ-85% - 80% המשיכו בלימודיהם גם לפני הארכת תוקף חוק חינוך חובה ח"נ. כפי שאמר מר אביגד, כ-70% המשיכו את לימודיהם מכתה ט' ל-ט"ו. משרד החינוך בא ועל פי החוק הזה רוצה כל שנה לספל מכלל אלה שאינם ממשיכים ללמוד רק ברבע, עד שבסופו של דבר יגיע לכולם על-ידי החלת החוק באופן הדרגתי.

ח. גרוסמן: על-ידי התחולה ההדרגתית בכל-זאת נשארים שוליים שילכו ויצטברו. בשנתיים הבאות, אחרי שנפעיל את החוק לאופן הדרגתי, שוב יצטבר מספר גדול מאד של אלפי בני נוער שלא הספיקו להכלל בגילאי 18 - 17.

הי"ר א. דימלט: כאשר יורחב חוק החינוך חובה על כל התלמידים אפשר יהיה לשאול מה יהיה על כיתה י"א.

ח. גרוסמן: שאלה שניה שקשורה לשאלתי הראשונה: אנחנו שואלים את עצמנו כל פעם מניין הצטברו 15,000 בני נוער בגילאים 18 - 17 שאינם לומדים. שוב נעמוד במצב של הצטברות. מוכרחים למצוא מסגרות מחוץ למסגרת החוק כדי להשיב את הפיגור וכדי לצמצם או למגור קצת את הפער הזה.

ג. שחור: מה מספר הילדים, בהתאם למה שטופר כאן, שעומדים בבחינות הבגרות גם מבין הנוער העובד וגם מבין הנוער הלומד?

האם מוסדות "ארן", שדובר עליהם בישיבה הקודמת יש להם שייכות לסוג הלימודים של בני הנוער האלה?

מ.אביגד: לגבי העניין של העברת תלמידים מחינוך עיוני לחינוך מקצועי - לפני כניסת התלמיד לחינוך העל-יסודי רוב ההורים מעוניינים שילדיהם ילכו לבית-ספר עיוני, בדרך-כלל. הולך וגדל מספר ההורים שגם אם ילדיהם לומדים ברמה גבוהה מעוניינים שילדיהם ילכו לבית-ספר מקצועי. על אלה לא מדובר. יש היום כ-25% תלמידים בבית-הספר המקצועי שיכולים גם ללמוד בבית-הספר העיוני ויכולים להגיע לתעודת בגרות. אבל הבעיה היא לא לגבי התלמידים ברמה גבוהה וגם לא לגבי תלמידים ברמה נמוכה. לגביהם יש דפוסים, מי שהולך או לבית-ספר מקצועי או לעיוני, התלמיד החלש שהולך להכוונה, אינו הולך לבית-ספר עיוני. בדרך-כלל הבעיה היא השכבה האמצעית. אם התלמיד לומד בבית-ספר מקיף אין בעיה, כי אז הוא ממשיך. אם זה לא במסגרת של הרפורמה אין אנתנו קובעים לתלמידים בכתה ט' לאן הם יעברו, אם לעיוני או למקצועי. באשדוד, למשל, יש בית-ספר מקיף בכתה ט' וכל התלמידים לומדים לפי מערכת לימודים אחידה. כולם מקבלים גם חינוך מקצועי וגם השכלה כללית. ההקבצה היא אחרי כיתה ט' (הי"ר א. דימלט: אבל גם בכתה ט' יש מסלולים). בבית-ספר אלה - לא. אם מ-8 כותות יש 2 כותות ט' ברמה אטית, 6 הכתות הנוספות לומדות לפי מערכת לימודים אחידה. בסוף ט' מכוונים אותם אם לנתיב עיוני ואם לנתיב מקצועי, ובמקצועי לפי הרמה הקיימת.

בתכנית הלימודים שלנו יש תמיד מצב, שגם בכתה י' יש מערכת לימודים אחידה, וההחלטה היא רק בסוף כיתה י'. תלמיד שנושר מבית-הספר באשדוד או ביהוד, יש לנו באזורים אלה כותות הכוון ברמה נמוכה יותר; בבית-ספר מקיף יש כתת הקבצה לתלמיד מכל בית-ספר ברמה נמוכה יותר, גם ברמה העיונית. אבל יש לזה השלכה מקצועית. יש קשר

ס. אבי גדי:

בין האינטליגנציה, אבל בתוך בית-הספר המקיף יש גם תלמידים הלומדים בבית-ספר מקצועי להתחלה ברמה גבוהה, ואם התלמיד נכחה ט' או י' אינו מגיע לרמות הדרושות, הוא באופן אוטומטי עובר למסלול ברמה נמוכה יותר. כך ששיעורי המעבר הולכים ונהיים גדולים יותר בגלל מדיניות משרד החינוך ליצור גמישות בתוך המסגרת. בתוך מסגרת בית-הספר העיוני יצרנו לנו השנה שבעה מסלולים מקצועיים. יש היום עוד כ-50 בתי-ספר עיוניים שבהם התלמיד אחרי כיתה ט', אם אינו יכול להגיע לבחינות בגרות, יש מסלול מקצועי המאפשר לו לא לעזוב את בית-הספר ולהמשיך ב-י', י"א ו-ב, ולקבל גם השכלה כללית וגם לימודים מקצועיים. יצרנו בשנים האחרונות מכסיסום גמישות כדי שהתלמיד לא ינשור.

לשאלה של המעקב אחרי בוגרי בתי-הספר המקצועיים. בידינו ארבעה מעקבים: א) המחקר לפני האחרון שערכנו אותו לפני 4 שנים לגבי בוגרי השנים 1957 - 1959. כדי לדעת מה קורה עם בוגרי בתי-הספר המקצועיים, הבנים - המחקר הזה פורסם לפני שנה, ואחרי זה עשינו מחקר לגבי בוגרי בתי-ספר מקצועיים משנות 1962-1964, צריך לקחת בחשבון את תקופת השרות בצבא ועד שהם שוב משתלבים בתוך החיים האזרחיים, אנתנו מחכים בדרך-כלל 8 - 7 שנים אחרי שמסיימים את בית-הספר כדי לחקור מה עושים הבוגרים האלה בחייהם האזרחיים.

לפני שנה ערכנו גם מעקב אחרי בנות שלמדו בבית-הספר היסודי. התוצאה של המעקבים של הבנים ש-72% של הבוגרים של בית-הספר המקצועי ממשיכים במקצועם או במקצוע שהוא קרוב למקצוע שלמדו. זה אחוז גבוה למדי. כדי להשלים ולהשוות את הדבר לפי המעקב שנעשה אחרי החניכות שבעצם היא די מעגרת למקצוע שלמדו. ההמשך הוא 70% של בוגרים-חניכים, שלמדו בתוך בית-המלאכה או בתוך התעשייה, ממשיכים בלימודים בו-זמנית; ומבתי-ספר מקצועיים 72% ממשיכים במקצועם או מקצוע קרוב לזה שלמדו בבית-הספר.

לגבי הבנות הממשכיות היא נמוכה יותר, היא בערך 55%, אבל כאן יש 25% בנות שלא המשיכו, כי הן הפכו לעקרות בית, ויש סיכוי סביר שחלק מהן יחזור ללימודים בתקופה מאוחרת יותר. אנחנו בודקים עכשיו את האפשרות של שינוי ההכשרה המקצועית של הבנות. בעוד שלושה שבועות אנחנו מקיימים כינוס על נושא ההכשרה והחינוך המקצועי של הבנות, כדי לקבוע יעדים חדשים לאור ההתפתחות שהיתה במשק.

שני-שליש מהלומדים בבתי-הספר המקצועיים הם בנים, ושליש הן בנות. היחס הוא הפוך בחינוך העיוני.

ה. גרוסמן: מה הם המקצועות שמלמדים את הבנות בבית-הספר המקצועי?

ס. אבי גדי:

עד עכשיו היו מקצועות מקובלים, אבל אנחנו הרחבנו ושנינו את המסגרות. במקום תפירה יש עכשיו לימודי אופנה; במקום כלכלת בית - אירוח ומשק. בשתי הסגמות האלה יש מספר רב של תלמידות. כמו-כן מקצועות במגמה של פקידות; יש הרבה בנות שמקצוע של לבגורנטית-כיימאית; יש התפתחות גדולה בכיוון של מקצועות שרטוט. יש דרישה גדולה לשרטוט מכוונות, מפות וכו'. אנחנו עכשיו מפתחים מגמה חדשה טכנית למכשירנות, נקבנות וכו'. יש סיגורן גדול של מקצועות מתפתחים כמו בתיירות ובטיעור. יש מגמה חדשה שבת לומדת י"ב כתות ברמה גבוהה ומקבלת קרדיט לבית-הספר לאחיות, והיא אז תצטרך ללמוד רק שנתיים כדי להיות אחות מוסמכת; הוא הדין לגבי עובדות סוציאליות, וזאת אנחנו עושים בתיאום עם מחלקת האחיות של משרד הבריאות. כמו-כן התחלנו להפעיל מגמה חדשה של מטפלות ומחנכות. זאת אנחנו מפעילים ב-12 בתי-ספר השנה.

דרך-אגב, בפעם הראשונה השנה הצבא קיבל בנות שסיימו אלקטרוניקה ושיבץ אותן במקצוע זה. עד עכשיו הצבא לא קיבל אותן כחיילות במקצוע זה. יש גם מגמה של מפרות שכוללת פיאנות; קוסטטיקה וכו'.

לפני שנה סגרו בבית-הספר המקצועי 13,000 בנים יותר מאשר בבית-הספר העיוני.

לשאלה של מרכזי הנוער והחינוך הדתי - מתוך 19 מרכזי הנוער 15 הם דתיים. בין 5 המרכזים החדשים שנפתחו השנה שנים הם לחינוך הדתי. (א. שמואל: באשקלון ובנתניה).

ז. הרמן:

אני לא כל-כך מבינה את ענין המרכזים הדתיים והלא-דתיים, כאשר מדובר על מרכזי נוער שצריכים לשרת

את הנוער באזור.

מ. אביגד:

המדובר על מרכזי נוער של בוקר המשותפים עם הסוכנות היהודית, עליית הנוער.

היות ואנחנו רק מגשימים את החוק לגבי כתות י"ב, אני מקווה שעל-ידי הפעלה חלקית נוכל לפני הגשמת החוק להפעיל שיעורי למידה לגילים אלה, גם אם זה לא חובה. שיעורי הלמידה בשנים האחרונות לגילאי 16 - 15 הלכו וגדלו גם בלי החוק.

לגבי העודת הבגרות - בתוך השנתון של 50,000 בני נוער לא כולם מגיעים ל-י"ב כתות, אבל גם כאן חל שינוי. השנה מגיעים ל-י"ב כתות ולא רק לבגרות 45% מהשנתון, כולל בית-הספר המקצועי. זה גדל משנה אחת לשנה שניה ב-5%, כי החינוך המקצועי גדל מהשנה הקודמת לשנה הזאת ב-2000 תלמידים יותר בכתב י"ב; 8500 השנה לעומת 6500 בשנה הקודמת. זה גידול רב.

המדיניות של משרד החינוך היא להגדיל את שיעורי הלמידה ולהחזיק את התלמידים עד י"ב כתות. 20% של השנתון מגיעים לתעודת בגרות, זה בין 11,000 ל-10,000 תלמידים. אם בגיל 18 - 17 י"ב 50,000 בני נוער מגיעים לסוף י"ב כתות 45%, אבל לבחינות בגרות רק 20%.

ש. לוי:

הכוונה היא ש-45% ניגשים לבחינות, או עומדים בהן?

מ. אביגד:

יש חלק שאינו מצליח ואז הם חוזרים וניגשים לבחינת הבגרות. הכוונה של משרד החינוך להגיע בשנים הקרובות לשיעורי למידה של 65%-60% שסיימו י"ב כתות. זה משפיע באופן הדרגתי על השיעורים של תעודות הבגרות. אם נגיע ל-25% זה יהיה הישג גדול מאד בהשוואה למה שנעשה בעולם כולו.

א. שמואלי:

לענין בתי-הספר "ארן" - אהן ז"ל התנגד לקרוא לבתי-הספר האלה בשמו - הם הולכים ונלקעים במסגרת של מרכזי התרבות והנוער והמפורט. אלה בתיים שהוקמו כמודוני נוער לבני נוער בגילים 14 - 18. בתיים אלה הוקמו לפני 10 שנים, היום הם מוקמים בדרך-כלל כפרגון נוער ומפורט.

הי"ו ר"א. רימלט:

אני מודה מאד למר שמואלי ולמר אביגד. אנפש לקבל את המחקרים ואת החוברת מדובר עליהם כאן.